

Beszámoló az Erzsébetvárosi Utcai Gondozó Szolgálat 2021. évi tevékenységéről

Az Erzsébetvárosi Önkormányzattal 2006-ban megkötött határozatlan idejű Közzolgáltatási Szerződés 2.200 eFt támogatást biztosított a 2021-es évben is az utcai szociális munka végzéséhez. A támogatási összeget a személyi feltételek biztosításához használtuk fel (megbízási díjakra és járulékaikra), az alkalmazott munkatársak pedig a Kürt utcai nappali melegedő és társ szervezetek szociális munkásai (lásd pénzügyi beszámoló).

A Magyar Államkincstár 2020. július 23-án helyszíni ellenőrzést tartott nappali ellátás és utcai munkára vonatkozásában is, amely a jogszabályoknak megfelelő működést állapított meg. Továbbá a beszámoló elkészítése idején 2022.01.25-én szintén a Magyar Államkincstár tart ellenőrzést utcai szolgálatunknál.

Erzsébetváros közigazgatási területén utcai gondozó szolgálatunk közel húsz éve segíti a fedél nélküli embereket. Az utcai szociális munkát két utcai szociális munkás végzi heti öt napon, terepen töltött munkaidejük napi hat óra (háttérmunka napi két óra). Téli időszakban, a jogszabályban előírt 18 és 22 óra között is terepen vagyunk, továbbá hétvégi napokon és 22 óra után is tudunk terepen lenni, ha ennek feltételei biztosítottak. A Nemzeti Szociálpolitikai Intézet biztosítja az utcai munka alapvető működési és finanszírozási feltételeit, évenkénti elszámolás és legalább kétévenkénti Magyar Államkincstári ellenőrzés mellett.

Szakmai programunk alapelve, hogy az utcai gondozó szolgálat tevékenysége nem az utcai lét komfortosítását szolgálja, hanem annak átmenetivé tételét. Az utcai lét embertelen, megalázó, kiszolgáltatott állapot, mely veszélyezteti az érintettek mentális és fizikai épségét, így elsődleges feladatunk, hogy a szociális munka eszköztárát felhasználva megszüntetésén dolgozzunk. Az 1/2000-es SzCsM. rendelet 104. §-ban meghatározott megkeresés, tanácsadás, gondozás, esetkezelés és szállítás szolgálati elemeket utcai szolgálatunk biztosítja. A feltüntetett tevékenységek közül szakmai programunk lehangsúlyosabb eleme továbbra is az „esetkezelés”.

Az esetkezelés során az adott ügyfél fizikai-mentális állapotához igazodó, reális, de az utcai lét felszámolása irányába mutató célt vagy célokat tűzünk ki. Ez akár egy hiányzó irat beszerzésétől a családhoz való visszaköltözésig bármi lehet. Az esetkezelésekhez alapítványunk összes erő forrása (Práter Utcai Nappali Melegedő lakhatási és munkavállalási támogatása, KHEK lakhatást támogató pályázat, Kürt utcai Nappali Melegedő lakhatást támogató „Úton” programja, stb.) használható. Az ügyfelek helyzetének rendezéséhez a fővárosi hajléktalan ellátórendszer teljes szolgáltatási spektrumát használni tudjuk, de fontosnak tartjuk az intézményrendszeren kívüli elhelyezési lehetőségek felkutatását, a személyre szabott megoldások megtalálását.¹

---

¹ Zsolt esete: 2011 óta ismertük az utcáról, elutasította a felajánlott elhelyezési segítségeket, alkohol és mentális problémákkal is küzdött. Utcai szolgálatunk, Úton programunk és más szakemberek, önkéntesek munkája eredményeként jelenleg dolgozik két munkahelyen is, lakásban lakik, alkohol betegségétől megszabadulva.

Az utcai munkához szükséges felszereléseket mi szerezzük be, illetve adományokat is kapunk. Az utcán élők részére szükség esetén teát, gyógyszert, a takarót, hálósákat stb. tudunk biztosítani. A megfelelő higiénés feltételeknek eleget téve az autóban különböző fertőtlenítő szereket, eszközöket, tartunk. Az utcai munka háttérintézménye, a Kürt utcai Nappali Melegedő. Az intézmény biztosítja a működéshez szükséges egyéb feltételeket (megbeszélések, iratbeszerzések, ügyintézés, tisztálkodó helyiségek, fogadó és interjú helyiség, stb.). A munkavégzéshez egy speciálisan erre célra kifejlesztett számítógépes program van használatban, amelybe minden fontos információ bekerül, a szükséges adatokat rögzítjük és használunk egy gondozási naplót is, amely egyénre szabottan tartalmaz minden eddig történt intézkedést. A Regionális Diszpécser Szolgálattal írásbeli együttműködési szerződésünk van, az utcai gondozó szolgálatok szakmai fórumain részt veszünk, illetve rendszeres megbeszélések is történnek a Józsefvárosi Utcai Gondozó Szolgálattal is. Utcai szociális munkásaink a kerület területének bejárásai illetve a Regionális Diszpécser Szolgálat bejelentései alapján kutatják fel a hajléktalan embereket. Egyéb jelzéseket is fogadunk az utcán élőkől pl. Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda illetve együttműködünk ezen szervezetekkel, adott esetben a lakossággal is.

A kerületnek, mint ellátási területnek a lefedettsége, utcai szociális munkánk szempontjából teljesnek mondható, a kerületben lévő általunk ismert helyszíneket legalább heti rendszerességgel tudjuk látogatni. Ennek a munkának alapvető feltétele az Önkormányzat segítségével 2016-ban beszerzett gépjármű, amellyel a munkához szükséges tárgyi eszközöket tudjuk beszerezni, szállítani (élelmiszerek, takarók, tea stb.), továbbá az előre megtervezett és azonnali szállításokat is ezzel végezzük.

Erzsébetváros a kisebb területű és népességű pesti, belvárosi kerületek közé tartozik. Viszonylag kevesebb a zöld terület, ezek általában tereket jelentenek, ugyanakkor forgalmasabb csomópontok és aluljárók is találhatóak a kerülethez kapcsolódóan (Astória, Blaha Lujza tér, Keleti Pályaudvar) amelyek a fedél nélküli embereknek is a kedvelt találkozó és életterei. A kerületben kevés hajléktalanellátó intézmény működik: a Myrai Vallási Közhasznú Egyesületnek van egy 40 férőhelyes átmeneti szállója és egy 20 férőhelyes éjjeli menedékhelye, illetve a Magyar Máltai Szeretet Szolgálatnak és a Golgota Keresztény Gyülekezetnek van nappali melegedője.

Az ellátási területünkön többféle típusba tartoznak a fedél nélküli emberek. Vannak természetesen a „magányos farkasok”, akik többé-kevésbé állandó helyszíneken egyedül töltik éjszakáikat. A legtöbben olyan emberek, akik valamilyen érdek mentén kötődő két - három fős csoportokban élnek, nincs állandó helyük, sokszor ott töltik éjszakáit, ahol az este éri őket. Elenyésző számban élnek az ellátási területen párok, házastársak, élettársak, ők inkább kötődnek fix helyszínekhez. Helyszíneink többsége bezárt bolt bejáratok, kirakatok, padok, épület beugrók, aluljárók. A forgalmasabb csomópontoknál (pl. Keleti

pályaudvarhoz, az Astóriához illetve a Madách térhez kötődően) évszaktól is függően kialakulnak alkalmi jellegű és változó létszámú csoportok is, általában 2 - 6 főig terjedően.

A téli, krízis időszakban (novembertől márciusig) az egészség megőrzés és az életvédelem határozza meg az utcai munkát. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy minden utcán élő számára felajánljuk a hajléktalan ellátó rendszer nyújtotta elhelyezési lehetőségeket, aki együttműködik ebben, azt elhelyezzük, aki pedig marad a helyszínen őt az egészsége megőrzéséhez szüksége eszközökkel látjuk el (takaró, élelmiszer, tea stb.), és folyamatosan, rendszeres időközönként látogatjuk. Az elhelyezések esetében két fő típusról beszélhetünk: az egyik esetben éjjeli menedékhelyekre (csak éjszakára nyújt elhelyezést) vagy un. első befogadó szálláshelyekre (gyakorlatilag feltétel nélküliek „utca” szintűek, egész napos bentlakással, a krízisidőszak végéig lehetséges) helyezünk el. A másik esetben, amennyiben az egészségi állapot indokolja, hajléktalan egészségügyi centrumba szállítunk, ahol az orvos döntése alapján un. lábadozó elhelyezésre van lehetőség (amely az egészségi állapot helyreállításáig tart). Ezeken kívül kis számban vannak egyéb elhelyezések is pl. un. átmeneti (folyamatos bentlakást lehetővé tevő) szállóra felvételt nyerők esetén, munkásszállásra bekerülésnél, mentőhívás stb. Majdnem minden esetben a Regionális Diszpécser Központtal együttműködve és a fővárosi hajléktalan ellátó rendszer intézményeiben történnek az elhelyezések.

Az utcai munkában is az egész tavalyi évet a Covid járvány hatásai és az ellene történő védekezés határozta meg. A járványhullámok során a hajléktalan ellátó intézmények, ezen belül a szállást nyújtóak az. un. átmeneti és az éjjeli menedékhelyek is többször kényszerültek „karantén” működésre. Ez azt jelentette, hogy akár egy fertőzött esetén is új embereket nem vettek fel, a bent lakók nem mehettek el, a Covid pozitív emberek egészségügyi intézménybe, a kontakt személyek pedig erre a célra kijelölt szállásra kerültek a karantén idővégeig. Utcai szolgálatunk több munkatársa szintén megfertőződött (mint ahogy nappali centrumunk több munkatársa is) őket a munkavégzésben helyettesítettük. Szerencsére komolyabb megbetegedés a munkatársak és a gondozottak körében sem fordult elő, ez köszönhető annak is, hogy a védőoltásokat a munkatársak mindegyike felvette és az utcán élők többsége is, ami továbbra is megoldatlan maradt, az az utcán élők tesztelése. Folyamatosan igyekeztünk minden utcán élőt és természetesen az utcai szociális munkásainkat is ellátni vírus elleni egyéni védőeszközökkel, de ezek folyamatos megléte, beszerzése nem volt problémamentes. Kedvező tény volt ebben a helyzetben, hogy az utcai munka alapvetően szabadterben történt, a zárt helyen, autóban pedig a lehető legnagyobb vírusvédelmet biztosítottuk.

2021-ben az utcai szolgálatunk által ismert emberek száma 266 fő volt, ami a tavalyi és az azt megelőző évekhez hasonlóan egyre kisebb szám évről évre (2020-ban 278, 2019-ben 299 fő). Ennek oka valószínűleg a Covid járvány és annak társadalmi és gazdasági hatásai. A 266 emberből 104

emberrel először találkoztunk. Az utcán élőkkel a 254 szolgálati napon összesen 1772 alkalommal találkoztunk, átlagosan 7 fővel egy nap. Túlnyomórészt férfiakról beszélhetünk (219 fő, 80 %), többségük nem rendelkezik semmilyen rendszeres jövedelemmel, általában gyűjtögetésből vagy alkalmi munkákból élnek. Többségük (57 %) 40 és 59 év között van, a 39 év alattiak (16 %), és a 60 év felettiek (27 %) kisebb arányban vannak, bár az is látszik, hogy az idősebbek majdnem kétszer annyian vannak, mint a fiatalok. Összesen 38 embert szállítottunk, túlnyomó többségében hajléktalanellátó intézményekbe: éjjeli menedékhelyekre, átmeneti szállókra, egészségügyi centrumokba, illetve kritikus egészségi állapotú emberekhez pedig 13 alkalommal hívtunk mentőt.

A tavalyi évben összesen 1440 alkalommal kaptak tőlünk valamilyen tárgyi segítséget (takaró, hálósák, élelmiszer, ruha). Szorosabb kapcsolatban (legalább kéthetenkénti vagy gyakoribb találkozás), gondozásban 51 emberrel vagyunk. Közülük 10 embernél sikerült elérni az utcai életmód feladását túlnyomórészt a hajléktalan ellátó rendszer segítségével és sajnos 2 ember hunyt el közterületen, illetve egészségügyi intézményben.

Budapest, 2022.01..25.

MENNYELY ALAPÍTVÁNY
HGK – Napihallgatók és ügyfélszolgálat
Sass Lajos
Köszönet
2022

Sass Lajos

intézményvezető